

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XVII. De charitate, prout obligante ad eleëmosynam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

vitus eâ privetur, & susurro absolvi non potest, nisi præstitâ satisfactione & reconciliatione, si possit.

C A S U S XVII.

De charitate, prout obligante ad eleëmofynam.

R Abanus dives 1. Putat satis esse egenis inter-
nè compati. 2. Dubitat, an detur præceptum
eleëmofynæ; an obliget ex necessariis, vel solis su-
perfluis. 3. Quotuplex sit necessitas. 4. An sit ob-
ligatio in necessitates proximorum inquirendi. 5.
An pro vita proximi teneatur expendere magnam
summam. 6. An extremè indigentî res danda sit
gratis. 7. An medicus teneatur egro pauperi gra-
tis succurrere, &c. 8. Quid in communi necessi-
tate? Pro resolut.

I. QUÆR. I. Quid & quotuplex sit eleëmofyna?

R. 1. Eleëmofyna est opus, quo subvenitur
indigenti ex commiseratione propter Deum. Ita
D. Th. 2. 2. q. 32. a. 1. Dicitur 1. Opus, quia
non consistit in solo affectu internæ commiserationis,
sed simul requirit actum externum, quò
indigentia proximi sublevetur. Dicitur 2. propter
Deum; nam quamvis Eleëmofyna in S. Scriptura
excellētissima habeat elogia, ut Tob. 4. Eleëmofyna
ab omni peccato & morte liberat, & non
patitur animam ire in tenebras. Et Luc. 12. Date
eleëmofynam, & ecce omnia munda sunt vobis, si
tamen non fiat propter Deum seu ex motivo su-
pernaturali, nullius apud Deum est meriti.

R. II.

R. II. Eleëmofyna est duplex , corporalis nempe & spiritualis , quia duplex potest esse proximi indigentia , una ex parte corporis , altera ex parte animæ. Porrò septem sunt opera Eleëmofynæ corporalis , nempe : ægrotos visitare , portare sitientes , esurientes cibare , captivos redimere , tegere nudos , hospites colligere , mortuos sepelire. Septem etiam sunt opera Eleëmofynæ spiritualis , scilicet : dubitantibus rectè consulere , errantes corrigere , docere ignorantes , mæstos consolari , remittere offensas , ferre patienter injurias , pro omnibus orare. De Eleëmofyna corporali agitur hïc , de spirituali in seqq.

QUÆR. II. An detur præceptum Eleëmofynæ , & qualiter obliget ?

R. I. De fide est dari præceptum Eleëmofynæ fundatum in Lege naturali Charitatis : *Diliges proximum tuum sicut teipsum. Eleëmofynam pauperis ne defraudes.* Eccl. 4. & Christus Matth. 25. *Ite maledicti in ignem æternum , &c. Esurivi enim , & non dedistis mihi manducare , &c.* Comminatio autem ignis æterni utique culpam gravem importat.

R. 2. Quoad obligationem hujus præcepti accipe hanc regulam : *Proximo in extrema necessitate constituto sub mortali teneris succurrere , etiam cum aliqua jactura tui statûs ; in gravi teneris ex bonis superfluis , vel etiam aliquo modo necessariis ; in communi tantùm ex superfluis :* est quoad rem communis *D. Th. 2. 2. q. 32. a. 5. Valent. d. 3. q. 9. p. 4. Laym. L. 2. t. 3. c. 6. Dicast. L. 2. de just. t. 2. disp. 9. à n. 239.* Ratio regulæ est , quòd teneamur proximos diligere sicut nos ipsos , idque non tantùm *verbo & lingua , sed opere & veritate.* 1. Joan. 3. Sicut ergo

ratio exigit, ut propriam vitam conservemus cum aliqua, sed non notabili statûs jactura, & gravem necessitatem v. g. periculosum morbum tollamus impendendo bona aliquo modo necessaria; sic & respectu proximi. Pro meliori regulæ intelligentia.

Notandum est 1. Alia esse bona homini superflua, alia necessaria; *necessaria* vocantur, quibus homo indiget ad suû vel familiæ sustentationem vel statûs conservationem, non tantùm pro nunc, sed etiam pro casu futuro, qui communiter accidere solet, ut pro tempore morbi, senectutis, pro educandis, elocandis vel dotandis liberis. *D. Th. a. 6. & ibid. Bannes, Cajetan. Sylv. & alii communiter.* Non item pro casu raro aut imaginario, ut si ædes exurerentur, si cæcus vel claudus fieres, aut pro augmento statûs proximè probabiliter non futuri; cætera omnia, quæ ad vitæ & statûs conservationem modo explicato non requiruntur, dicuntur superflua, unde patet multos de facto reperiri, qui habent superflua, quibus neque ad præsentem statum, neque ad altiorem (quem proximè sperare non habent) inchoandum indigent, ideòque Innoc. XI. meritò damnavit hanc Prop. 12. *Vix in secularibus invenies etiam in Regibus superfluum statui, & ita vix aliquis tenetur ad Eleemosynam, quando tantùm tenetur ex superfluo statui.*

3. 2. Necessitas proximi est triplex, extrema, gravis, communis; *Extrema* dicitur, quando ipsa vita periclitatur, ut si certò vel probabilissimè timeatur mors vel malum æquivalens v. g. amissio membri principalis, pedis, brachii, oculorum, injustus & perpetuus carcer, durissima

lima

ſima captivitas, morbus incurabilis, &c. *Gravis neceſſitas* eſt, quando prudenter timeretur grave aliquod malum in anima, corpore, honore, fortuna, ut periculum peccati, gravis morbus, magna ſui vel familiæ infamia, amiſſio ſtatûs, &c. *Neceſſitas communis* eſt, quâ homines communiter laborant abſque notabili diminutione ſtatûs, qualem ferè patiuntur mendici triviales, & ii, qui duro labore ſe ſuôsque ægrè ſuſtentant. Ex dictis

Deduces ſeqq. 1. Non eſt obligatio in neceſſi- 4°
tates proximorum inquirendi, niſi quis prudenter de iis dubitet eò, quòd ob ſtatûs conditionem ſeipſos inſinuare forſan erubeſcant, & tales ordinariè trivialibus ſunt præferendi, & de his ait S. Aug. in Pſal. 103. *Alius ad te venit, ut petat, alium tu præveni, ne petat.* Specialiter in pauperes inquirere, eorûmque curam habere tenentur Epifcopi & Paſtores, utpote eorum patres ex officio.

2. Iis, qui poſſunt arte vel labore ſuo ſibi ſuccurrere, non eſt obligatio quidquam dandi; imò dare plerumque non expedit; ne foveatur otium, quod eſt radix omnis mali, & ſi quis non vult operari, nec manducet, ait Apoſt. 2. ad Theſ. 3.

3. Neque eſt obligatio ſtatim credendi pauperibus publicè expoſitis ex morbo, nuditate, vel aliter ſigna extremæ neceſſitatis oſtendentibus; nam perſæpe id faciunt ſpe largioris Eleëmofynæ.

4. Si plures ſciant aliquem extremè indigere, omnes tenentur, cæteris paribus, ſuccurrere per æquales partes; ſi alii vel non poſſint, vel moniti nolint, tu nihilominùs teneberis cum ali-

qua, non tamen notabili statûs tui jactura, ut si ex nobili cogereris fieri famulus, ex honesto opifice mendicus. Ratio est, quia ad conservandam propriam vitam vel recuperandam sanitatem non teneris omnes opes tuas impendere, vel è statu te dejicere, ergo nec pro conservanda vita proximi.

5. Ex eadem ratione non est obligatio etiam ex bonis superfluis conservandi vitam proximi per medium extraordinarium, v. g. per tria vel plura aureorum millia, per pretiosissimas medicinas, nisi vita talis hominis esset necessaria ad conservationem Reip. Communitatis vel exercitûs. *S. Th. l. c. & DD. citt.* tunc enim bonum commune exigeret majores expensas: quod aliqui extendunt etiam ad personas proximè conjunctas v. g. patrem & filium, ita, ut etiam pro horum vita aliquantò majores expensæ faciendæ sint, non tamen planè extraordinariæ. *Dian. p. 5. t. 8. ref. 6.*

6. Constitutus in extrema necessitate potest vel per se vel per alium, qui ex suis succurrere non potest vel non vult, auferre sibi necessaria à quovis similem necessitatem non patiente. *D. Th. ad 3.* Quia respectu talis omnia sunt communia: si tamen extremè indigens habeat alibi, unde solvere possit, vel saltem habeat in certa vel probabili spe, non teneor ei subvenire gratis, nisi in re levioris momenti, sed sufficit charitati, sublevare præsentem proximi necessitatem, quod fieri potest vendendo vel mutuando cum onere restitutionis, nam, qui emere vel mutuò accipere potest, non est in necessitate accipiendi aliena gratis. *Tolet. Bellarm. Vasq. Covar. Nav. Less. Dian. Sporer hic n. 56. Laym. n. 6.*

n. 6. *Dicast. n. 231.* imò in hoc convenire omnes testatur *Lugo de just. d. 16. num. 167. & nu. 170.* id dicit esse certum. *V. cas. 32. q. 1.* Si verò extremè indigens nec habeat in re, nec in probabili spe, communior & magis pia sententia cum *Bannes, Valent.* docet rem necessariam, nisi foret nimis pretiosa, ex præcepto Eleëmofynæ dandam esse gratis, per consequens nec restituendam esse, etsi quis exopt præter spem ad meliorem fortunam deveniat: quòd si proximus tantùm indigeat usu rei tuæ, v. g. equo ad effugiendum hostes, tunc sufficiet concedere solum usum cum obligatione rem ipsam restituendi & compensandi damnum & lucrum cessans, si quod Dominus equi obinde passus est; imò nec tenetur usum equi concedere gratis, si utens solvere possit, ut patet ex dictis.

7. Pauperi periculosè ægroto tenetur medicus id sciens gratis subvenire arte saltem, si sumptu non possit: similiter Jurisperitus tenetur patrocinari proximo injustè aliàs condemnando, non tantùm in causa criminali, sed & civili, quando agitur de gravi jactura bonorum. *D. Th. Suar. de Char. d. 7. sect. 4. num. 4.* Idem est de aliis, qui gravi morbo, inediâ vel injusto carcere gravantur, si scilicet juvari possint absque gravi incommodo vel damno proprio; justè ad carcerem vel mortem condemnatos non teneris redimere nequidem ex superfluis, sed potes mortem vel carcerem ad vindictam publicam permittere.

8. In communi necessitate teneris ex superfluis succurrere non quidem omnibus, sed quibus volueris vel magis indigere putaveris pro quantitate facultatum; & in communi necessita-

te expedit pluribus aliquid , quàm uní totum tribuere ; quantum autem in pauperes communiter distribui debeat , non satis convenit inter DD. verius est , quòd omnia superflua debeantur pauperibus , sic enim docet S. Aug. in Psal. 147. v. 2. ubi ait : *Superflua divitum necessaria sunt pauperum , res aliena possidentur , cum superflua possidentur.* Item D. Thom. 2. 2. q. 66. a. 7. *Res , quas aliqui superabundanter habent , naturali jure debentur pauperum sustentationi.* Et adhuc clariùs q. 87. a. 1. ad 4. *Dominus non solùm decimam partem , sed omnia superflua pauperibus jubet exhiberi.* In dubio autem , quid & quantum tibi superfluum sit , probabile est te satisfacere , si ex 100. aureis des duos , certò satisfacere , si tunc des decimam partem lucri , tum in gratiarum actionem , tum pro impetranda benedictione in futurum : qualiter autem divites , qui frumenta , cibos , vestes potiùs à vermibus corrumpi sinunt , aut in canes , equos , commestationes , luxum &c. superflua impendunt , quàm in pauperes petentes distribuunt , à statu peccati mortalis excusari possint , non video. Idem dico de iis , qui innumeras pecunias recludunt , quæ nec statui , nec incommodis præcavendis , nec prolium educationi aut collocationi necessariæ sunt , cum retineant substantiam pauperum ; Si dicas esse praxin communem , dicam ego cum Christo , facilius esse camelum transire per foramen acûs , quàm hujusmodi divitem in cælum intrare. Sed quid dicendum de iis , qui tempore necessitatis publicæ frumenta accumulunt & recludunt spe majoris pretii aut lucri ? *Re.* Eos esse veros pauperum carnifices , Deo & hominibus invisos , de quibus Prov. 11. dicitur : *Qui abscondit fru-*

fru-

frumenta maledicetur in populis, benedictio autem super caput vendentium. Unde hi, uti & priores à Parochis & Confessariis suæ obligationis ferò sunt monendi, & si efficaciter emendare nolint, non absolvendi. *Vid. cas. 55. n. 16.*

9. Quoad reliqua opera misericordiæ corporalis; ut pascere esurientes, sitientes potare, vestire nudos, colligere hospites, redimere captivos, invisere infirmos, sepelire mortuos, &c. idem modus & ordo subveniendi servandus est, qui supra. Concludo hanc materiam, illo veritatis oraculo: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi, esurivi enim, & dedistis mihi manducare, sitivi, & dedistis mihi bibere, hospes eram & collegistis me, nudus, & cooperuistis me, &c. . . Amen dico vobis, quam diu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Matth. 25. Nomen hominis Christiani non meretur, quem tanta divinæ pietatis monita, ad continuam intimam & munificam commiserationem erga pauperes & afflictos non commovent; certò talis mihi videtur infideli deterior.

C A S U S XVIII.

De charitate, prout obligante ad correctionem & denuntiationem fraternam.

Sabinus Religiosus petit à Confessario 1. *Quid sit correctio fraterna;* 2. *An obliget;* 3. *Quid si proximus sit in periculo peccandi solum venialiter, vel ex ignorantia;* 4. *Vel sit sola suspicio peccati;*